



Утвърждавам:

Декан:

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Сигнатура: **PS303**

Дисциплина: **КРИЗИСНА ИНТЕРВЕНЦИЯ**

Актуал.: Протокол №5/28.09.22г. на УНС-ЦХН

Преподаватели: доц. д-р Пепа Митева

АНОТАЦИЯ

Курсът “Кризисна интервенция” е предназначен за студенти редовно и задочно обучение в ЦХН. Съдържанието на курса е ориентирано към запознаване на студентите с основни теоретични постановки, съчетано с практически умения за водене на кризисна интервенция като един от базисните методи в сферата на психологията, организационна психология, консултиране (за деца и възрастни) и социални науки. Акцент в структурата и съдържанието на курса са не само традиционните схващания за консултиране и терапия, но и възможностите за приложение на творчески методи и подходи, креативни техники и елементи от интегративните подходи за овладяване на кризата. Курсът е подходящ както за специалисти в сферата на психологията, така и PR и организационното консултиране.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ИЗХОДНИ УЧЕБНИ РЕЗУЛТАТИ

Основна цел на курса е да формира определени теоретични и практически умения за прилагане на съвременните концепции в кризисното консултиране и диагностика, боравене с основния понятиен апарат, както и формиране на способности за консултиране и оценка нуждите на клиента, особено значими по време на криза. Курсът стимулира към саморефлексия и самооценка на професионалната компетентност, свободно изразяване на собствено становище и получаване на обратна връзка.

Конкретните цели, към които е насочено вниманието са:

Конкретните цели на дисциплината са насочени към придобиване на ключови умения и компетентности, необходими за кризисно консултиране:

- придобиване на базови теоретични познания за кризата и кризисното консултиране;
- формиране на професионална рефлексия за самооценка и оценка на случай в кризисна ситуация;
- умения за изграждане на хипотеза по случая и оказване на първа психологична помощ;

- умения за приложение на техниките на кризисна интервенция, подготовка за дебрифинг и супервизия.
- умения за приложение на креативни техники в кризисното консултиране и работата по случай и др.

Като изходни учебни резултати се очаква, студентите да:

- се придържат към основните и към коткретните цели на програмата, като:
 - усвоят базована терминология на темата;
 - усвоят умения за саморефлексия и създаване на доверие с клиента;
 - усвоят умения за работа със специфичните принципи и инструментариум на кризисното консултиране;
 - придобият професионален усет да разпознават симптомите на криза и останалите състояния, диферетциални на нея.

ПРЕДПОСТАВКИ

Дисциплината предполага получаване на базисни умения по психология, психопатология, начални консултативни, както и практически опит за работа с клиент (консултиране), като едно от основните умения в консултативната и терапевтична практика.

ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ

Редовна, задочна

СТАТУТ И СТРУКТУРА

Специалност	Статут	Кредити	Дистанционно обучение				Редовно обучение			Задочно обучение		
			прис.	л	с	общо	л	с	общо	л	с	общо
Психология – ОКС - бакалавър	Задължителна дисциплина	6					30	30	60	30	-	30

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

А. ЛЕКЦИИ

Тема 1. ВЪВЕДЕНИЕ В КУРСА. ЗАПОЗНАВАНЕ С ПРОГРАМАТА. ЛИЧЕН ОПИТ.

Брой часове: 2

Тема 2. КОНЦЕПЦИИ ЗА КРИЗАТА. ПОНЯТИЯ. ВИДОВЕ КРИЗИ.

Брой часове: 2

Тема 3. КРИЗА И СТРЕС НА ЛИЧНОСТТА. АДАПТАЦИЯ И МАЙНДФУЛНЕС. Брой часове: 2

Тема 4. ЕТАПИ В ПРОТИЧАНЕ НА КРИЗАТА. ПОВЕДЕНЧЕСКИ МОДЕЛИ ПРИ ПСИХИЧНА КРИЗА НА ЛИЧНОСТТА.

Брой часове: 2

Тема 5. КРИЗИСНА ИНТЕРВЕНЦИЯ – ПРИНЦИПИ И ОСОБЕНОСТИ. КРИЗИСЕН PR – СТРАТЕГИИ И ТЕХНИКИ.

Брой часове: 2

Тема 6. ТЕХНИКИ НА КРИЗИСНА ИНТЕРВЕНЦИЯ - ПЪРВА ПСИХОЛОГИЧНА ПОМОЩ, СИМПТОМИ И ПОДХОДИ.

Брой часове: 4

Тема 7. ДИФУЗИЯ. ДЕБРИЙФИНГ. СЪОБЩАВАНЕ НА „ЛОША НОВИНА“.

Брой часове: 3

Тема 8. ЕТАПИ В ПРОТИЧАНЕ НА КРИЗИСНАТА ИНТЕРВЕНЦИЯ. РАБОТА С ЕМОЦИИТЕ.

Брой часове: 4

Тема 9. КРИЗИСНА ИНТЕРВЕНЦИЯ ПРИ ЗАГУБА, СКРЪБ, ТРАУР. ЗАДАЧИ НА СКРЪБТА. КИ ПРИ ТЕРМИНАЛНО ЗАБОЛЯВАНЕ.

Брой часове: 4

Тема 10. КРИЗИСНА ИНТЕРВЕНЦИЯ ПРИ РАБОТА С ДЕЦА. КИ В ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНСТИТУЦИЯ – УЧИЛИЩЕ, ДЕТСКА ГРАДИНА, ДЕТСКИ ЦЕНТРОВЕ И ДР.

Брой часове: 2

Б. УПРАЖНЕНИЯ

Тема 1. РЕЗИЛИАНС – ДИАГНОСТИКА И ПРИЛОЖЕНИЕ.

Брой часове: 4

Тема 2. ОЦЕНКА ПРИ КРИЗИСНО КОНСУЛТИРАНЕ.

Брой часове: 6

Тема 3. ДИАГНОСТИЧНИ ПРОЦЕДУРИ В КРИЗИСНАТА ИНТЕРВЕНЦИЯ.

Брой часове: 6

Тема 4. ТВОРЧЕСКИ ПОДХОДИ В КИ. СТИМУЛИРАНЕ НА КРЕАТИВНОСТ. АРТТЕРАПЕВТИЧНИ ПРОЦЕДУРИ.

Брой часове: 8

Тема 5. ФОРМУЛИРАНЕ НА ЦЕЛИ – GROW И ПРОЕКЦИЯ В БЪДЕЩЕТО.

Брой часове: 6

ПЛАНИРАНИ УЧЕБНИ ДЕЙНОСТИ И МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ

Курсът „Кризисна интервенция“ предвижда лекционни и семинарни часове (за студентите в редовна форма на обучение) и лекционни – за студентите в задочна форма на обучение. Обучението може да бъде „смесен тип“, като материалите по курса са предоставени и в електронен вариант. Изискването за добра теоретична подготовка по предложения материал се допълва от демонстрация на специфични методи и техники на консултиране, интерактивни методи на работа,

творчески подходи и техники от интегративните подходи в психологията, психодиагностичен инструментариум и арттерапевтични методи.

Включени са разнообразие от учебни дейности, които целят формиране на знания, умения и компетентности, напр. провокация за включеност в процеса на дискутиране на даден проблем; илюстрация с примери от житейската практика; визуализация; търсене на информация от различни източници; ориентация в конкретни детайли и в цялостната концепция при консултиране; изпълнение на поставени задачи, указание за работа по хипотеза при криза, работа по случай, оценка на случая, умения за приложение на дебрифинг и планиране на супервизия.

Методите на обучение в дисциплината включват използване на:

- лекционни;
- дискуссионни;
- демонстрации и самоконтрол и анализ.

МЕТОДИ И КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Методи на преподаване

- интерактивни методи и техники;
- интегративни подходи и креативни техники;
- мултимедийна презентация и др.

Критерии за допускане до изпит. До изпит се допускат студенти, които са:

- присъствие и участие в лекции и упражнения - най-малко в 50%.
- изпълнение на курсов проект, ако е поставен в хода на обучението.
- активно участие в интерактивните форми на работа.

Семестриален изпит

- изпитен тест или писмена разработка под формата на проект.

Критерии за оценяване

- изпълнение на условията за присъствие;
- изпълнение на условията за участие в поставените задачи, курсови проекти и активности по време на лекционния курс и семинарните упражнения;
- придържане към критериите за изпитното съдържание и формата на изпит.

Метод на формиране на семестриалната оценка

- представяне на случай, протокол и оценка на нуждите на клиента;
- разработка и представяне на курсов проект по зададена тема;
- решаване на тест при предварително заявени критерии;
- самооценяване, оценка от групата.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

Основна литература:

1. Ачкова, Брониш, Т. Самоубийството. С., 2000.
2. Гало, К. Тайните на разказване на истории. РК., 2017.
3. Димитров, Ив. Деца и юноши в криза. С., 2007.
4. Дейвид, С. Емоционална пластичност. Гнездото, 2017.
5. Колг, ВанДерБ. Тялото помни. Мозъкът, умът и тялото в лечение на травмата. И-3, 2018.
6. Митева, П. Методи в помагащите професии. С-Б, 2006.
7. Митева, П. Творчески подходи в кризисната интервенция. С., 2016.
8. Митева, П. Емоционална инетлигентност и управление на професионалния стрес при учители.

- Артпедагогика – стратегии и техники. С., 2022.
9. Пачева, В. Кризата под контрол. С., 2009.
 10. Попов, Хр. Посттравматичен стрес. С., 2003.
 11. Психиатрия, Психология и Психотерапия. МИ, 2009.
 12. Психотерапия детей и подростков. Под ред. на Ремшмидта, Х. Москва – Мир., 2000.
 13. Ринпоче, С. Тибетска книга за живота и смъртта. С., 2005.
 14. Чутуркова, М. Кризисен PR. Сиела, С., 2012.
 15. Экман, П. Психология емоций. М, СП., 2013.
 16. Козлов, Вл. Психология кризиса. М., 2014.
 17. Sierles, S. Frederick. Behavioral Science for Medical Students. Williams & Williams., 1993.
 18. Chapman A.H., M. Chapman – Santana – The Handbook of Problem-Oriented Psychotherapy, Jason Aronson Inc. Northvale, New Jersey., London, 1997.
 19. Гринберг Дж. Управление стрессом, Санкт Петербург, Питер, 2004.
 20. <https://medlec.org/lek-76534.html>(5.09.2022).

Допълнителна литература:

1. Алтшулер, Д. Как да работим с хроничната болест. БПА, 1998.
2. Бакрачева, М. Проактивен майндфулнес. С., 2020.
3. Дюркем, Е. Самоубийството. Социологическо изследване. С., 1999.
4. Митева, П. Очи в Очи! Как да върнем стабилността си през подкрепата на СР. С., 2000.
5. Селие, Х. Стрес без дистрес. 1997.
7. Posthuma B.W. Small Groups in Counseling and Therapy. Process and Leadership, Allin and Bacon. Boston, London, Toronto, Sydney, Tokyo Singapore., 1996.
8. Lovallo, W.R. Stress & Health, Sage Publikation, Thousand Oaks, London., 1997.
10. Taylor S. Health Psychology. New York., Random House., 1986.
11. Wiener J.M., Breslin N.A. The Behavioral Sciences in Psychiatry Williams & Wilkins., 1995.
12. Wilkinson, J., Campbell, E. Psychology in Counselling and Therapeutic Practice, John Wiley & sons, Chichester-New York-Weinheim-Toronto., 199

ИЗПИТЕН ВЪПРОСНИК

PS 303 КРИЗИСНА ИНТЕРВЕНЦИЯ

Лектор: Доц.д-р Пепа Митева

- Тема 1. Що е криза? Видове кризи на личността. Етапи в протичане на кризата.
- Тема 2. Кризи и стрес на личността. Адаптация на личността.
- Тема 3. Кризисна интервенция. Принципи, цели, задачи, особености.
- Тема 4. Техники на кризисно интервениране. Оказване на първа психологична помощ.
- Тема 5. Дифузия. Дебрийфинг. Състояния при криза. Съобщаване на “лоша новина”.
- Тема 6. Етапи в кризисна интервенция. Кризисна интервенция при скръб, загуба и траур.
- Тема 7. Кризисна интервенция при терминално заболяване.
- Тема 8. Кризисна интервенция при работа с деца.
- Тема 9. Роля на кризисния терапевт/консултант. Етично-правни аспекти при КИ.
- Тема 10. Диагностични процедури в кризисната интервенция. Оценка на случай.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА ЗА ИЗПИТА

1. Аммон, Г., Психосоматическая терапия, Речь, 2000
2. Бишоп, С., Тренинг асертивности, Питер Пресс, 2001
3. Линдерман, Х., Автогенен тренинг. Класическият път към релаксация, здраве и радост от живота, Кибеа, 1999.
4. Митева, П. Творчески подходи в кризисната интервенция. С., 2016.
5. Митева, П. Емоционална инетлигентност и управление на професионалния стрес при учители. Артпедагогика – стратегии и техники. С., 2022.
4. Ригио, Р.Е., Въведение в индустриалната /организационната психология, Дилок, 2006.
6. Темков, И., Попов, Х., Стрес и кризи на личността, Медицина и физкултура,1987.
7. Mealiea, L.W., Latham, G.P., Skills for Managerial Success, IRWIN, 1996
8. www.fenman.co.uk/traineractive 6 CRISIS INTERVENTION ANNOTATION The programme “Crisis intervention” is meant for full time students at the Centre of humanitarian sciences. It is contents are oriented to introducing the students with basic theoretical concepts and are combined with practical skills for leading crisis intervention as one of the basic methods in social work.
9. [https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=http%3A%2F%2Fpsihichnozdrave.com%2Ffold%2Fdownloads%2Fdownloads_upload%2Fkriza.doc&wdOrigin=BROWSELINK\(5.09.22\)](https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=http%3A%2F%2Fpsihichnozdrave.com%2Ffold%2Fdownloads%2Fdownloads_upload%2Fkriza.doc&wdOrigin=BROWSELINK(5.09.22)).